

Hvordan påvirkes klasserommet av et datadrevet verktøy?

SAMMENDRAG

30 June 2025

Problem og kontekst

Adaptiv læringsteknologi (ALT) som Snappet er mye brukt på barnetrinnet i Nederland for å tilpasse læringen til den enkelte elev. Teknologien tilbyr automatisk karaktersetning, sanntids-dashbord og dynamisk tilpasning av oppgavene basert på elevens prestasjoner. Lærerne B.T. og H.S. har imidlertid lagt merke til at ALT medfører store endringer i klassesdynamikken. Dette er noe lærerne bør være oppmerksomme på for å unngå at lærerautonomien og elevaktiviteten blir mindre.

ALT-plattformene lover høyere effektivitet og undervisning tilpasset hver enkelt elev, men bruken i klasserommet avdekker nye pedagogiske spenninger: mindre dialog, overdreven tillit til dashbordene og elever som er frustrert over den konkurransepregede og prestasjonsorienterte innstillingen bruken av ALT skaper i klassen. Denne læringshistorien ser nærmere på disse utfordringene og hvordan gjennomtenkt bruk av ALT kan bidra til at lærerne får størst mulig nytte av disse verktøyene.

Forstå mekanismen bak ALT

- Snappet er et adaptivt læringssystem for nettbrett, som brukes i matematikk, språk og rettskrivning.
- Det bruker en Elo-basert algoritme (opprinnelig utviklet for sjakkturneringer) for å vurdere elevens evner og foreslår oppgaver som gir 75 % sannsynlighet for å lykkes.
- Prestasjonen gjengis visuelt på dashboardet for lærere og elever, slik at tempo og målsettinger kan tilpasses.

Effekter som har blitt observert i klasserommet

- Mindre samhandling mellom lærer og elev. Lærerne konsentrerte seg ofte om dashbordet og ga dermed færre tilbakemeldinger direkte til eleven.
- Mindre samarbeid mellom elevene. Elevene jobbet alene på de digitale enhetene sine selv om de jobbet i grupper, noe som begrenset samskapingen av kunnskap.
- Karakterjag og frustrasjon. Strenge vurderinger førte til at elevene ble demotivert, særlig når de fikk negativ tilbakemelding etter å ha gjort små feil.
- Passive lærere. Uerfarne brukere fulgte undervisningsplanene i Snappet slavisk og stolte ikke på egne vurderinger og sin egen fleksibilitet.

Lærernes respons

- Variere mellom ulike metoder. H.S. tok i bruk aktiviteter som ikke var nettbasert, med bevegelse og samhandling i grupper for å bevare elevenes motivasjon og redusere skjermtrettheten.
- Transparent kommunikasjon. Begge lærerne forklarte systemet og algoritmen bak dashbordet til elevene for å avmystifisere vurderingene de fikk på egne prestasjoner.
- Elevmedvirkning. Elevene fikk mulighet til å velge mellom digitale eller papirbaserte prøver, noe som bidro til eierskap og preferansebasert læring.
- Utvikling av lærerne. B.T. lærer andre hvordan de skal tolke dataene fra dashbordet på en kritisk måte, bruke manuelle målsettinger og kombinere innsikter fra Snappet med observasjoner i klasserommet.

Slik har ALT-verktøyene blitt tilpasset for å håndtere utfordringene

Snappet har blitt endret som svar på kritikken og bekymringene knyttet til skjermtid på europeiske skoler.

- Læringsplanene på plattformen inneholder nå tomme moduler, der lærerne kan legge inn sine egne aktiviteter for å tilpasse opplegget.
- Læringsplanene er ikke bare basert på oppgaver i Snappet, de foreslår også en rekke oppgaver som ikke er digitale, for eksempel uteaktiviteter og håndskrift.
- Læringsplanene er også tilgjengelige i et ikke-interaktivt papirformat for lærere som ønsker mindre jobbing på skjerm.
- Algoritmen er også mer fleksibel enn før. Tidligere måtte brukeren gjøre mange like oppgaver for at ALT skulle finne ut hvilket nivå eleven lå på. Nå er det slik at når brukeren gjør oppgaver om ett emne, bruker verktøyet dette til å forutsi nivået i relaterte emner. Brukeren behøver dermed ikke å fullføre like mange oppgaver. Dette gir mer bevegelsesfrihet for lærerne, slik at de også kan legge inn ikke-digitale aktiviteter.

Hva vi har lært

- For at lærerne skal føle at de har mer kontroll over og eierskap til undervisningen, kan de aktivt tilpasse undervisningsplanene og ikke bare basere seg på Snappets automatiske opplegg. Lærerne kan fremdeles snakke med elevene, stille åpne spørsmål for å oppnå diskusjon og refleksjoner i klassen, samt at de kan vurdere fremgangen som helhet.

- Lærerne kan forklare elevene hvordan ALT-algortimene fungerer, slik at man unngår at elevene mister motet, og for å styrke dataliteracy og dialogen mellom lærer og elev.
- Lærerne kan bruke tradisjonelle metoder som praktiske matteoppgaver, arbeidsark på papir eller muntlige diskusjoner som kan gi elevene bedre læring og være et supplement til bruk av ALT.
- Snappet har nå mer innhold som lærerne kan tilpasse, forslag til oppgaver som ikke er nettbasert, og en mer fleksibel adaptiv logikk. Dette viser at tilbakemeldinger fra lærerne og samarbeid med utviklere av opplæringsteknologi kan føre til forbedringer.

ALT er et kraftig verktøy når det gjelder å gi personlig tilpasset opplæring, redusere karakterbyrden og visualisere læringsprosessen. Det hele er integrert i læringsplaner som følger de nasjonale læringsplanene for barnetrinnet. Det må imidlertid integreres på en pedagogisk hensiktsmessig måte. B.T. og H.S. understreker at lærerne trenger tid, opplæring og selvtillit for å tolke ALT-data på en kritisk måte, beholde handlekraften og ta vare på de menneskelige relasjonene som er så viktige for effektiv undervisning. Brukt på en fornuftig måte kan disse verktøyene være et nyttig tilskudd til en god undervisning.

Delfinansiert av
Den europeiske union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.